

BESZÁMOLÓ

MINDEN PÁLYÁZATTÍPUS ESETÉN

Ösztöndíjas neve: Laskai Anna

Bevezetés: A tudományos vagy művészeti program címe, tárgya (max. 250 karakter*)

A tudományos ösztöndíjpályázat keretében Magyarország legelső szimfonikus zenekara, a Filharmóniai Társaság negyedik elnök-karnagya, Dohnányi Ernő dirigensi működésének kezdeti időszakát vizsgáltam. A pályázat címe: „A Filharmóniai Társaság Dohnányi-korszakának kezdetei: előzmények, intézmény- és recepciótörténet (1915–1923)”.

A kutatási/művészeti program megvalósulása (max. 1000 karakter*)

Kutatásom első szakaszában a Filharmóniai Társaság történetét feldolgozó köteteket és a Dohnányi szakirodalmat tanulmányoztam. Ezt követően az elsődleges források feldolgozásával, vagyis az együttes archívumának irattári dokumentumaival foglalkoztam – munkám során ezekre az anyagokra támaszkodtam. Elsőként a Társaság ülésein készült jegyzőkönyveket tekintetem át, amelyek a zenekar mögött álló intézményi háttérhez, az együttes működéséhez nyújtottak információt. A jegyzőkönyvek továbbá olyan események háttéréhez is adalékokkal szolgáltak az előző elnökkarnagy, Kerner István — lemondásának, illetve a Társaság belső köréből kiinduló, Dohnányi személye ellen irányuló puccskísérletnek körülményeihez. Az együttes próbanaplóinak segítségével táblázatot készítettem arról, hogy Kerner István működése idején Dohnányi mellett milyen hazai (és külföldi) vendégdirektusok vezették a zenekart. Használtam továbbá archívumunk gazdag sajtógyűjtését – az Arcanum internetes adatbázisával kiegészítve – Dohnányi korai karmesteri megítélésének feltérképezéséhez. Ez utóbbi témáról, a zeneszerző korai karmesteri recepciójáról konferencia-előadás formájában számoltam be, amelyből a pályázati időszakban végzett kutatásaim további eredményeit is magába foglaló tanulmány született.

A kutatási/művészeti program eredményei, rendezvények, publikációk, illetve publikálásra elkészült kéziratok tételes felsorolása (max. 500 karakter*)

Konferencia-előadás:

- „Dohnányi Ernő és a Filharmóniai Társaság. Az elnökkarnagy első éveinek sajtóreceptiójáról”. Előadás az *Évfordulók nyomában 2018* zenetudományi konferencián (Szervező: MTA BTK Zenetudományi Intézet, 20–21. Századi Magyar Zenei Archívum. Időpont, helyszín: 2018. november 22., Zenetudományi Intézet, Bartók terem)

Megjelent publikáció:

- „Filharmóniai Társaság 165. Dokumentumok a nagy múltú zenekar Emlékgyűjteményéből”, *Muzsika* LXI/9 (2018. november): 10–16.

Publikálásra előkészült kézirat:

- „Dohnányi Ernő és a Filharmóniai Társaság. Az elnökkarnagy első éveinek sajtóreceptiójáról” (várható megjelenés a *Magyar Zene* 2019-es számában)

Az eredmények tartalmi ismertetése (max. 1000 karakter*)

Mindeddig igen keveset tudunk Dohnányi Ernő karmesteri pályájáról, azon belül is annak kezdeti időszakáról és megítéléséről. A sajtóvisszhangokból azonban egyértelműen látszik, hogy a dirigensi tapasztalatokkal nem rendelkező zeneszerző fogadtatása egyáltalán nem volt egységes. Bár legkorábbi karmesteri fellépései – amely alkalmakkor saját műveit vezényelte – pozitív visszhangban részesültek, dirigensi debütálását mégsem fogadták egyöntetű elismeréssel. A kritikák alapján ugyanakkor az is egyértelműen kirajzolódik, hogy Dohnányinak több olyan szakmai erénye is volt, amellyel ellensúlyozhatta dirigensi technikájának hiányosságait, ez pedig a zeneszerző zenei kisugárzása és egy, a korszak hangversenyéletében szokatlan előadásmód, a zongora mellől való dirigálás volt. Kétségtelen ugyanakkor, hogy a zeneszerző karmesteri képességeinek hiányosságai miatt számos „rosszakarója” támadt a zeneélet egyik legbefolyásosabb posztját betöltő Dohnányinak, ugyanis egy 1924-es hangverseny után a sajtóban kibontakozó vita ürügyén – egyelőre nem világos, hogy kik, de – el szerették volna távolítani pozíciójából. Ennek folyományaként azt is vizsgáltam, hogy kit állítottak volna a Filharmóniai Társaság elnök-karnagyi székébe: milyen magyarországi karmesterek jöhettek számításba a tervezett félreállításkor, de azzal is foglalkoztam, hogy milyen volt a zeneakadémiai karmesteroktatás színvonala a szóban forgó időszakban. A tudományos program keretén belül megjelölt téma kidolgozása során

foglalkoztam továbbá a Filharmóniai Társaság archívumának történetével is (az áttekintés és a *Muzsika* című lapban jelent meg).

Az eredmények várható további hasznosítása (max. 500 karakter*)

A Filharmóniai Társaság élén eltöltött évek Dohnányi Ernő magyarországi pályájának egyik legmeghatározóbb állomásának tekinthető, amellyel a zeneszerző életét feldolgozó tudományos munkák mindeddig nem foglalkoztak. Az ösztöndíjpályázat keretén belül megvalósult előadás, illetve az ennek alapján publikálásra előkészített tanulmány ezen adósságok törlesztését kívánja elindítani. Kutatásaim eredményeit készülő disszertációmban (munkacím: *Dohnányi, a Filharmóniai Társaság elnök-karnagya (1919–1944)*, témavezető: Dalos Anna) is hasznosítani tudom majd. Jelen pályázat keretén belül ugyanakkor nem csupán Dohnányi korai karmesteri megítélésével, hanem a hazai és nemzetközi zeneélet karmestereivel, karmestertechnikai kérdéseivel és a hazai karmesteroktatással is foglalkoztam, mely tématerületek a két háború közti zeneéletről alkotott eddigi képünket is árnyalhatják.

Kötelező mellékletek: a megvalósult események, rendezvények (oktatás, konferencia, koncert) dokumentációja, megvalósult publikációk, elkészült kéziratok

Kelt: Budapest, 2019. 01. 29.

.....
[név]
pályázó aláírása

A szakmai beszámolót jóváhagyom.

.....
[név]
témavezető aláírása